

Сологуб Д.О., бакалавр
Київський національний
університет технологій та дизайну
Кремень О.І., к. е. н., доцент
Київський національний
університет технологій та дизайну

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку суспільства підприємництво є одним із визначальних факторів розвитку національної економіки та добробуту громадян. Статті 42 Господарського Кодексу України визначає підприємництво як самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1].

Суб'єктами малого підприємництва є фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи-підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України; юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

До суб'єктів мікропідприємництва належать фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України; юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за

звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

Дані Державної служби статистики України вказують на те, що протягом 2014-2019 рр. кількість суб'єктів малого підприємництва з урахуванням мікропідприємництва зменшувалась в середньому на 41 880 од. щорічно, але вже з 2017 року, навіть в складних соціально-економічних умовах, мало місце зростання й у 2019 році досягло 1 922 978 од., що на 7,5% більше ніж у 2017 році (1 789 406 од.). При цьому їх частка у загальній кількості суб'єктів господарювання була найбільшою й у 2019 році дорівнювала 99,1%.

За результатами аналізу основних показників діяльності суб'єктів малого підприємництва з урахуванням мікропідприємництва в Україні можна зробити висновок, що за 2014-2019 рр. кількість зайнятих та найманих працівників після тривалого зниження у 2019 році кількість зайнятих та найманих працівників становила відповідно 4 913,8 тис. осіб або на 5,0% і 2 595,8,3 тис. осіб або на 7,2%).

За досліджуваний період витрати на оплату праці суб'єктів малого підприємництва мали стійку тенденцію до зростання на 16 252,0 млн. грн. або на 24,8% щорічно і в 2019 році склали 121 440,8 млн. грн, частка яких у загальних витратах на оплату праці суб'єктів господарювання склала 18,5%.

На основі статистичних даних можна стверджувати, що протягом 2014-2019 рр., обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) у процесі діяльності суб'єктів малого підприємництва (у тому числі мікропідприємництва) при щорічному зростанні досяг найбільшого значення у 2019 році (1 839 875,9 млн. грн.) або 19,1% у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання. Така ж тенденція характерна для валової доданої вартості, обсяг якої у 2019 році порівняно з 2014 р. зріс у 2,5 рази й склав 56 902,64 млн. грн. у 2019 році, що становить 26,6% у загальній доданій вартості за витратами виробництва суб'єктів господарювання. Спостерігається також за

досліджуваний період зростання прибутку на фоні стійкого зменшення збитку до оподаткування малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва) в Україні до 176 668,2 млн. грн. у 2019 році, це 20,3% до до загального прибутку до оподаткування суб'єктів господарювання.

Головним чинником забезпечення зростання національної економіки країни та високої якості життя населення є створення позитивного правового та економічного середовища для функціонування і розвитку підприємництва. Аналіз стану та тенденцій розвитку вітчизняного підприємництва протягом останніх років свідчить про недостатній рівень його ефективності й потребує державної підтримки. До пріоритетних завдань держави щодо створення сприятливих умов для ефективного функціонування та успішного розвитку вітчизняного підприємництва у майбутньому слід віднести : спрощення процедури започаткування бізнесу, формування адекватної податкової політики для розвитку підприємництва, створення ефективного механізму підтримки малого бізнесу та ст умов для реалізації суб'єктами підприємницької діяльності стратегічного ресурсу для забезпечення економічного зростання національної економіки.

Література

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#n14>.

2. Іваницька С.Б. Стан і тенденції розвитку підприємництва в Україні в сучасних умовах. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. № 27. С. 153-161. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/26.pdf.

3. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.

4. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва», 2017. Київ : Державна служба статистики України, 2018. 343 с.